

ŽIVOT

BROJ 4.

TRAVANJ 1924.

Godina V.

EFETA.

Sv. Marko piše: »I opet izide Isus iz krajeva Tira, i dođe kroz Sidon na Galilejsko more u krajeve Deseterogradske. I dovedoše k njemu gluha i mutava i moljahu ga, da na nj metne ruku. I uzevši ga iz naroda nasamo metnu prste svoje u uši njegove, pljuvačkom taknu se jezika njegova, te pogledavši na nebo uzdahnu i reče mu: Efeta, to jest: Otvori se! — I odmah mu se otvoriše uši i razriješi se sveza jezika njegova i govoraše lijepo« (7, 31—35).

Ima li danas ovako »vjerski« gluhih i mutavih ljudi, katolika? Ima, na žalost toliko ih je, da su gotovo rijetki koji nijesu zaraženi tom bolešću. Ta što je ta gluhoća i mutavost u vjerskom pogledu? To su ljudi, koji »gledajući ne vide, i čujući ne čuju ništa razumiju« (Mat. 13, 13); to je čovjek, koji ne haje za načela Božja, il kako veli sv. Pavao: »životinjski čovjek ne razumije što je od Duha Božjega, jer mu se čini ludost i ne može da razumije, jer treba duhovno da sudi« (1 Kor. 2, 14). To su psihično bolesni ljudi, jer zdrava duša hlepi za Bogom kao jelen za vodom (Ps. 41, 2). Svim tim bolesnicima treba danas reći: Efeta! Progovorite i ustanite protiv mane, koja će nam doskora uništiti narod, a to je: *psovka i neman za dom Božji*. Otvorimo srce svoje, uši i usta svoja Bogu; ne budimo lijeni, jer »lijenost navodi tvrdi san« (Prov. 19, 15) i lijenivca opominje Duh sveti: »Dokle ćeš, lenivče, ležati? kad ćeš ustati od sna svoga?« (ib. 6, 9). Ustani i otvori uši i usta svoja!

* *

Psovka! Možemo li što gore zamisliti? Ako nas sluga uvrijedi, to označujemo nezahvalnošću; no ako nas pogrdi dijete, koje smo mi uzeli pod okrilje i od malih negu othranili, onda je to crna uvreda, od koje gore i odvratnije ne možemo ni pomisliti. I što je čovjek prema Bogu? Ni sluga ni tuđin, nego pošinak, čedo njegovo. »Što li imaš, što nijesi primio?« pita apostol (1 Kor. 4, 7). »Svaki je savršeni dar odozgo, dolazi od Oca svetlosti, jer nas dragovoljno porodi riječju istine, da budemo novina od njegova stvorenja« (Jak. 1, 17—18). A nama kršćanima dovikuje sv. Petar: »A vi ste izabraní rod, kraljevsko svećenstvo, sveti narod. Koji nekad ne bijaste narod, a sad ste narod Božji«. (1 Pet. 2, 9—10). Je li moguće da se kršćanim

ipak može zaboraviti i Boga svoga psovkom uvrijediti? Ne mora li tu Bog kršćanima kazati: »Da me je prokleo neprijatelj moj, to bih podnio; nego ti, inače jedno srce sa mnom i pouzdanik moj, koji si jeo sa mnom slatka jela!« (ps. 54, 13—15). To radi kršćanin, koji bi poput anđela morao neprestano slaviti Boga riječima i djelom. Jao! »Kako potamnije zlato, promijeni se čisto zlato?« (Jer., Plač, 4, 1).

Eto ima i katolika koji psuju! Zaboravljaju, da sebi time zatvaraju nebo. »Ne varajte se! Ni idolopoklonici, ni psovači ne će naslijediti kraljevstva nebeskog« (1 Kor. 6, 9—10). Psovač počinje da živi kako se živi u paklu. »I peti anđeo izli čašu svoju na prijesto zvijerin; i kraljevstvo njezino potamni i žvatahu jezike svoje od boli i huliše na ime Boga nebeskoga od bola i od rana svojih i ne pokajaše se od djela svojih« (Apoc. 16, 10—11). Psovač stavlja na kocku vječni život svoj, jer lako da mu Bog ne dađe na posljedku milost pokajanja. O tome se zaneseno obraća Tobija k Bogu i veli: »Prokleti će biti, koji te prezru, a osuđeni svi, koji te grde« (13, 16). I psalmista veli o psovaču: »Ljubljaše kletvu, neka ga i stigne; nije mario za blagoslov, neka otide od njega! Obuče se u kletvu kao u haljinu i ona ude u njega kao voda i kao ulje u kosti njegove. Neka mu ona bude kao haljina, u koju se oblači, i kao pojas, kojim se svagda paše« (ps. 108, 18—19); na drugom mjestu kaže o psovaču: »Otvoreni je grob grlo njihovo, zmijski je otrov pod usnama njihovim. Psovke i žuč puna su im usta. Propast su i nesreća na njihovu putu i put mira ne poznaju, strah Božji nije im pred očima« (ps. 13, 3).

Bog često kazni i na ovom svijetu psovke i kletve. To su priznavali i poganski vladari, koji u svojim ediktima glad, potres i kugu pripisuju psovci. Car je Justinijan psovače smrću kaznio. U srednjem vijeku neki su narodi usijanim željezom probušili usne ili jezik psovačima. U Starom je Zavjetu za psovku bila smrtna kazna. Tako čitamo u 3. knj. Mojsijevoj: »A izade sin jedne Israelke, kojemu je otac bio Misirac, među sinove Israelove i svadi se u okolu sin Israelke s nekim Israelcem. I psujući sin žene Israelke pohuli ime Božje, te ga dovedoše k Mojsiji. I metnuše ga u zatvor, dokle im se kaže što će učiniti s njime po riječi Gospodnjoj. A Gospod reče Mojsiji govoreći: Izvedi toga psovača na polje iz okola, i neka svi, koji su čuli, metnu ruke svoje na glavu njegovu i neka ga sav narod saspe kamenjem. A sinovima Israelskim kaži i reci: Ko bi god pohulio Boga svoga, nosit će grijeh svoj. Ko bi psovao ime Gospodnje, neka se pogubi, sav narod da ga saspe kamenjem; i došljak i domorodac, koji bi psovao ime Gospodnje, neka se pogubi« (24, 10—16).

Psovka je nešto tako odvratna, da su i vlasti i narodi u ime kulture ustali protiv toga. Tako ćete naći po Italiji po vlakovima, hotelima, zahodima i drugdje plakate, koji opominju javnost: »Nemoj psovati. To traži čast Italije« ili ovako: »Psovka je znak barbarstva«. U Nizozemskoj po Rotterdamu i drugdje možeš čitati ovaj javni

oglas: »Ako vjerujete u Boga svemogućega, poštivajte ga i ne spominjite ime njegovo isprazno, nekorisno i besvijesno. Ako ne vjerujete u Boga svemogućega, ne spominjite njegovo ime, jer postajete smiješni i uvrijedit ćete svog bližnjega«. Tako taj narod, premda u Nizozemskoj nema gadnih psovki kao kod južnih naroda. U kletvi i psovki ističu se žalibože južni dio Španjolske, jug Francuske, Italija i hrvatski krajevi. Žalosna je ta slava i to natjecanje za prvenstvo u psovki!

Zakonodavstvo u hrvatskim zemljama poznaje teške kazne za psovače. No to je zakon i svaki je zakon mrtvo slovo, ako nema tko da ga upotrebi ili, kako bi pjesnik kazao, ako »netko na njih ne položi ruke« (chi pone la man adosso). I ipak bi mogli gg. suci tu mnogo učiniti, jer im glede toga zakon daje mnogo vlasti. Treba samo, da se dogovore i zajednički da se obore na ovu našu narodnu manu. Eno su lani sami suci i narodni prvaci u Splitu održali anketu i zatim izdali proglas na narod i javno mmijenje, i počeli da postojeće zakone primjenjuju na tu ljutu bolest. I uspjeh se dnevno opaža. Za rata je ondje psovka bila tako uhvatila maha i raspojasala se, da se čovjek morao stidjeti pred strancima i zdvajati nad uplivom gradske kulture.

Čujmo proglas splitskih prvaka: »Svim rodoljubima! Divnim darovima i sjajnim vrlinama obdarilo je nebo naš narod. Nego ljepotu njegova značaja kalja po koja mana, a među njima je najodurnija i najopćenitija psovka. Psovkom se bacaju najuzvišenije svetinje i bezobzirno se vrijeđaju najnježniji osjećaji sugrađana. Psovka pljuje u obraz javnom ćudoređu; naročito mladi naraštaj zadaje otrovom pokvarenosti, a svakom višem ugledu potkapa podlogu. Psovka je u živoj opreci sa svim vjeroispovijestima, a ne dolikuje ni malo uglađenom bezvjerju; ne koristi nijednoj stranci, nijednom staležu, nijednom plemenu. Našem blagoglasnom jeziku radi njegove snage i nježnosti daju prvenstvo među slavenskim jezicima; ali jedini je među svim slavenskim iznakažen barbarskom psovkom. Da, psovka je barbarizam, otrovnica importirana iz tuđine. Zbacili smo sa sebe jaram tuđinskog ropstva; uništimo još najsramotniji žig tuđinštine i robovanja — ogavnu psovku! Narodni ponos neka složi sve rodoljube u borbi protiv zajedničke sramote! Split 15 juna 1923. Dr. Ivo Tartaglia, načelnik; Dr. Stevan Metličić, pokrajinski namjesnik; Milan Pavlović, pukovnik i komandant mjesta«. Dalje slijede potpisi: Crkvena nadležstva (6 potpisa), državna nadležstva (35 potpisa), financijski zavodi (13 potp.), glazbena društva (6 p.), gospodarska društva (19 p.), humanitarne institucije (17 p.), komore (5 p.), listovi (19 p.), općinski uredi (7 p.), patriotska društva (6 p.), političke ličnosti (J. Biankini, Dr. Ante Dulibić, Dr. J. Smodlaka, Dr. A. Tresić-Pavičić, Dr. Ante Trumbić), političke skupine (Hrvatska republikanska seljačka stranka), prosvjetne institucije (20 p.), prosvjetne orga-

nizacije (12 p.), redovničke zadruge (12 p.), religiozna društva (17 p.), staleške organizacije (društvo bankovnih činovnika, dr. državnih namještenika, gostioničarska zadruga, jugoslavenski strukovni savez, kateketski zbor, težačka organizacija, udruženje ratnih invalida, obrtna udruga pekara i slastičara, zadruga postolara i opančara, težački savez, profesorsko društvo, savez bankovnih činovnika, savez berberskih radnika, savez dalmatinskih gostioničara i kafanara, savez dobrovoljaca Dalmacije, savez državnih namještenika, savez privatnih namještenika, slobodna organizacija liječnika, svećenička zajednica, udruženje drvodjelskih obrtnika, udruženje graditelja, udruženje građanskih obrtnika, udruženje inženjera i arhitekta, uzajamnost, zadruga bojadisaara, zadruga brijača i vlasuljara, sudbene vlasti (6 p.), sportska društva (13 p.), tiskare i knjižare (10 p.), vjeroispovijesti (israelska bogoštovna općina i pravoslavno tutorstvo), vojne oblasti (pomorska obalna komanda, žandermerija i vojna bolnica).

Narod, koji psuje, u neprestanom je ratu s Bogom. Tko će tu pobijediti? Ako »Bog prokune onoga, koji rasrdi majku svoju« (Eccli. 3, 18); na istom mjestu čitamo: »Proklet bio prišaptivač (28, 15). mnogi su pali uslijed oštrice mača, ali se ne toliki upropastiše kao svojim jezikom« (ib. 22). »Prokletstvo majke čupa temelje« (ib. 3, 11); a što će biti, kada Bog koga prokune? Pogledajmo samo stare Babilonce, taj inače kulturni narod, kako ga Bog kazni poradi raznih grijeha. On je prije bio u rukama Božjim malj. No »kako se slomi i skrši malj cijele zemlje? kako li Babilon posta među narodima pustoš?« (Jerem. 50, 23) Bog na to odgovara preko proroka: »Ja ti metnuh zamku, Babilone, a ti se uhvati ne doznavši; našao si se i, uhvatio, jer si se zaratio Gospodom. Gospod otvori riznicu svoju i izvadi oružje gnjeva svojega« (ib. 24—25).

Nije bolje prošao ni narod israelski, jer nije slušao Boga. Tako izričito Bog prijeti Israelu preko Ezekijela: »Dode ti kraj i pustit ću gnjev svoj na te, i sudit ću ti po putevima tvojim i obratit ću na te sve gadove tvoje (7, 3); sve će ruke klonuti i sva će koljena postati kao voda (17), srebro će svoje pobacati po ulicama i zlato će njihovo biti kao nečistoća (19), nevolja će za nevoljom doći (26)«. Zašto će se sve to dogoditi? Na to odgovara Bog preko Isaije: »Zvah, a vi se ne ozvaste, govorih a vi ne slušaste nego činiste što je zlo preda mnom i izabraste što meni nije po volji. Zato ovako veli Gospod: I ostavit ćete ime svoje izabranima mojim za usklik i Gospod će te Bog ubiti (65, 12); zato kao što oganj proždire strnjiku i slame nestaje u plamenu, tako će korijen njihov biti kao pepeo i izdanak će njihov otići kao prah, jer odbaciše zakon Gospoda nad vojskama i opsovaše riječ sveca Israelova« (5, 24). Po sv. Pismu ljudi, kojima Bog oduzme svoju pomoć, zalaze u pustoš, gdje nema puta, da »pipaju po mraku

bez svjetlosti«; Bog ih »pušta, da tumaraju kao pijani« (Job 12, 24—25). Da, ublaženi Bog »umnaža narode«, ali rasrden »rasiplje narode« (ib. 23).

Divni je zagrebački euharistijski kongres sve ovo imao pred očima, pa je u duhu vjere želio, da od svog hrvatskog naroda odstrani ove kazne Božje i narod očuva ne samo u životu, nego i u punini Božjeg mira i blagoslova. Tri su govornika javno narod upozorili na manu psovanja i opomenuli, neka se ostavi tog grijeha. Dr. Ljuba Maraković rekao je narodu: »Golema je sramota našega naroda: *psovka* i *kletva*. Umjesto da u zlato i srebro okuiemo stan Božji, mi dnevno obasipljemo najstrašnijim psovka i kletvama ime Gospodnje i sve što je veliko i sveto. Ratna je osurovjelost dovela ovu strahovitu manu do žalosna vrhunca. A tko da zadrži bič strašne osvete Božje? Sjetimo se groznih starozavjetnih kazni za ovakve prekršaje i ne čudimo se što nam zemlja ne rada i što nam djelo nema blagoslova. Pa ako smo već mlitavi, da podignemo javnu i opću ekspijaciju čitavog naroda, ako smo lijeni i škrti da gradimo veliku crkvu pokajnicu za javne grijeh hrvatskih jezika, ako smo nehajni i mlitavi da se udružimo u javne molitve i blažimo pravedni gnjev Gospodnji: imajmo barem toliko straha Božjega, da se odupremo zlu, da ukorimo psovače, da opomenemo one, koji često možda i nesvjesno izazivaju na sebe i na sav narod oganj pravedne srdžbe Božje« (Euharistijski kongres str. 167).

I presvijetli je biskup križevački Dr. D. Njaradi o tome progovorio: »Teška bol mi obuhvata srce, kad moram da se taknem i one rak-rane naše, koje su tako na daleko i široko zakorijenjene kod hrvatskog naroda: *kletva* i *psovka*. Katolički ocevi i majke! Iskorijenite tu smrtonosnu ranu iz svojih duša, iz svojih domova. Ne kunite, ne proklinjite sami i ne dozvolite nikomu da kletvom obeščasćuje vaše domove. Tu budite neumoljivi. Stavite križ na svoja vrata i čuvajte svoje domove od te kuge. Bog kazni taj grijeh već na tom svijetu. Propadaju pojedinci, propadaju obitelji, sela i gradovi, gdje se proklinje ime Božje. A što čeka takove u vječnosti, rekao nam je sam Gospod Isus Krist, vječna istina. Na posao vi svi, koji ste organizovani u kat. organizacijama: u trećem redu, u Marijinih kongregacijama, u Vojsci Srca Isusova, u Apostolatu molitve . . .! Polazite sami što češće ka Kristu Gospodu, vodite k njemu sve svoje. Vodite *borbu* najoštriju proti psovki i kletvi. Budite borci za euharistijsko kraljevstvo Gospoda našega Isusa Krista, koji neka nas sve blagoslovi, neka nas posveti, neka nas učini dostojnim orudem svojim« (Euh. kongres, str. 174—175). — I vlč. Lj. Dostal D. I. reče: »To mora biti jedan od najvažnijih plodova našega kongresa, da se hrvatske religiozne organizacije osvježe, da se njihov broj umnoži, a navlasfito da počnu živo utjecati na javni katolički život i ustrajno provedu ovu svoju zadaću« (Euhar. kongres, str. 180). Evo sva naša katolička

udruženja treba da navijeste boj psovki i kletvi, pa će tako i konkretno pokazati svoj upliv.

I narod se odazvao ovom glasu svojih govornika, pa je usvojilo ovu resolucije i to kao 12. točku: »Jednu važnu točku duhovne obnove moramo osobito istaknuti. Ružni se običaj psovke i kletve ne samo ne umanjuje, nego sve više širi. Kako je tužno, što se hrvatski jezik, koji ima Boga hvaliti, na koji se polaže presv. Tijelo Isusovo, usuduje pogrdivati najveće svetinje! *Euharistijski kongres zove sve Hrvate dobre volje na odrešitu borbu protiv psovke i kletve.* No uvjereni smo; da će ova borba samo onda uspjeti, ako svaki u svom krugu, osobito ugledni ljudi, odlučno, pa i javno ustanu protiv ove opačine. Neka svatko opomene ljubezno one, koji psuju i proklinju; pa ako to ne koristi, treba ih i oštro ukoriti. To je naročito dužnost gospodarica i gospodarica prama ukućanima, roditelja prama djeci i onih, koji vrše javne službe, prama puku. A pred pres. Otajstvom molit ćemo se usrdno, neka milosrdni Bog ne kazni narod radi tolikih psovaka i kletava, a grijешnicima neka udijeli milost da se obrate«. (Euhar. kongres, str. 229).

Daj, Bože, da se što prije provede i u djelo stavi ova resolucija! Hrvatska bi onda drukčije izgledala, jer bi imala zalog tvog blagoslova. Onda bismo mogli kazati: »Mi smo narod tvoj i ovce paše tvoje do vijeka« (ps. 78, 13); onda bi nam bilo dobro, jer »blago narodu, kojemu je Bog gospodin« (ps. 143, 15).

Za euharistijskog smo kongresa pjevali:

Paklena psovka, kod nas hara,
Ubija duše kano grom.

i u istoj smo pjesmi molili:

Čisti nam usta, Tajno bijela,
Ozdravi cio bolni dom!

O žaru ognja najžešćega
Ispali nam sa usta psost,
Iscijeli grijeha ljute rane,
Užeži slatku pobožnost.

(M. Pavelić, Euhar. kongres, str. 32).

Kako ćemo iz naroda iščupati ovu manu? pitamo još jednom. Tu treba predobiti javno mnijenje za ovu stvar. To ćemo postići, ako svećenici svugdje, i s oltara i u društvima naglasuju odvratnost psovke; ako katolička društva svojski nastupe u istom smjeru; ako na suradnju pozovu sve elemente, koji su voljni pri tome pružiti pomoć. To je nužno, da akcija naša bude općenita i posvudašnja. »Efeta« mora biti naša parola, naš bojni poklik; svi ljudi dobre volje

moraju razriješiti jezik svoj i ustati u boj; svi moramo doviknuti psovaču i klevetniku: »Tko čuva usta svoja, čuva dušu svoju« (Prov. 13, 3). Dao Bog, da se svaki Hrvat uzmogne što prije sebi narediti pred Bogom: »Usta moja neka budu puna hvale tvoje, te slavim tvoje veličanstvo, tvoju veličinu svaki dan. Usta će moja kazivati pravdu tvoju, svaki dan spas tvoj, jer im ne znam broja!« ps.70.

Javnost je naša pred psovkom i kletvom nemoćna; ona je poput onog bolesnika, koga dovedoše pred Isusa u Desetogradskim krajevima; ona je gluha i mutava: šuti na sve psovke i kletve, ne poznaje zloću ili što je još gore, ne haje za nju. Ovu javnost, ovog pravog bolesnika treba dovesti pred Krista; treba u njoj probuditi vjersku svijest, neka se što prije otvore uši njezine i rajriješi sveza jezika njezina i ona počne govoriti — »lijepo«. Efeta, hrvatska javnosti!

* *
*

Gdje se psovka udomačila, tamo je i veliki nemar za ukras kuće Božje. Pa to je i naravno. Ako Bog ne obitava u srcu našem, ne marimo uopće za njega, te ne hajemo ni za ljepotu doma njegova. To je psihični razlog. Stoga tko je rad upoznati čud, dušu, sklonosti dobre i zle jednog naroda, neka zađe u crkve njegove. Tu će po čistoći, ukrasu, redu i stilu brzo vidjeti odraz narodne duše. Ta duša naša jest stan Božji i zato nas opominje apostol: »Ne znate li, da ste vi hram Božji i Duh Božji živi u vama?« (I Kor. 3, 16). No gdje narod psuje, tamo je zapustio svoju dušu i njezin odgoj. Tu je duša prazna; ili kad snije žedan da pije, pa kad se probudi, a on još iznemogao i duša mu žedna« (Is. 29, 8). Kako iz punine srca govore usta (Mat. 12, 34), tako i srce je bez ljubavi Božje kao suha zemlja. Isus jamči: »Ne može drvo dobro rodova zlih radati, ni drvo zlo rodova dobrih radati« (Mat. 7, 18), pa zato odmah i pita: »Eda li se s trnja bere grožđe ili s čička smokve?« (ib. 16). To se veli u filozofiji: Nitko ne daje, što nema. Eto zašto se dakle može kazati o narodu: kakav mu je jezik, takove su mu i crkve. Taj je narod za svoje hramove i gluh i mutav kao bolesnik, koga spomenusmo na početku.

Pred nekoliko godina posjetih Bergamo u gornjoj Italiji i ostadoh više dana u gradu i okolici. Kad sam vidio u okolici po selima čiste i lijepo urešene crkve, rekoh u sebi: tu je narod žive vjere. I nijesam se prevario. Iza par dana cijela je ona okolica imala katolički pokrajinski sastanak. Kako je sve vrvjelo k tom sastanku! Sve su kuće okićene, sve svečano rasploženo. Mase dodoše i sve vesele pjevaju; pa ono lijepo skladno pjevanje jamči da je to odraz njihove nutarnosti. Ali u tom kraju psovka je velika rijetkost, koju uniješe vojnici ili stranci. I ti se dobri ljudi regbi natječu po okolici, tko će lepše iskititi svoju crkvu. Crkva im je ponos i središte njihovih misli. I takovi su i za običnih dana pri radu: puni vjere i veselja. Pravo je pjevao naš Don Palmotić:

Od plemena da plemena
Božju milost uživaju
Čeljad srca umiljena,
Koji od Boga straha imaju. (Slava Gospodu!)

Ovdje se i nehotice sjećamo one žive vjere i vesele požrtvornosti, koju su pokazali Israelci u doba, kad David poče da gradi hram u Jerusalemu, a Nehemija htjede da popravi zapušteni taj hram iza povratka iz babilonska sužanjstva. David je sam dao mnogo srebra i zlata i drugih dragocjenosti. I drugi ne htjedose da zaostanu. »Tada dragovoljno priložiše knezovi domova otačkih i knezovi plemena Izraelovih i tisućnici i stotnici i upravitelji kraljevih imanja. I dadoše za djelo kuće Božje zlata pet tisuća talenata i deset tisuća talenata. I kamenja, u koga god bijaše, dadoše svi u riznicu doma Gospodnjega u ruke Jahijela, Gersoničanina. I radovaše se narod, što dragovoljno prilagahu, jer prilagahu cijelim srcem Gospodu. Ali i kralj se David radovaše veoma. Po tom David blagoslovi Gospoda pred svim zborom i reče: Blagosoven si, Gospode, Bože Israela oca našega od vijeka do vijeka. Tvoje je, Gospode, veličanstvo i moć i slava i pobjeda i tebi pripada hvala! Jer sve, što je u nebu i na zemlji, tvoje je; tvoje je, Gospode, kraljevstvo i ti si uzvišen svrh svih knezova. Tvoje je bogatstvo i tvoja je čast, ti vladaš nad svime, u tvojoj je vlasti snaga i moć; u tvojoj je ruci veličina i gospodstvo nada sve. Stoga, Bože naš, mi te slavimo i hvalimo tvoje slavno ime. Jer tko sam ja i tko je moj puk, da ti sve ovo možemo obećati? Sve je tvoje, i što smo primili iz ruke tvoje, to ti dadasmo. Jer smo tudinci pred tobom i došljaci kao svi oci naši; dani su naši kao siena i nema stajanja. Gospode Bože naš, sve ovo blago što ti pripravismo za gradjenje doma imenu tvojemu svetome, iz tvoje je ruke i sve je tvoje. Znam, Bože moj, da ti ispituješ srca i ljubiš iskrenost; stoga sam iskrenim srcem svojim sve ovo veselo prinesao i s velikom radošću vidjeh, kako ti je narod svoje darove prinesao« (1 Dnevnik 29,6—17).

Slično je bilo kod povratka naroda iz babilonskog sužanjstva. I tada je narod bio vas razdragan i s veseljem mnogi dadoše od svoga da se popravi hram. »A nekoji od poglavara dopriniješe za zidanje. Atersata dade u riznicu tisuću drama zlatnih, pedeset čaša, 530 haljina svećeničkih. A nekoji od poglavara dadoše u riznicu za gradnju 20.000 drama zlatnih i 2200 mina srebra. A što ostali narod dade, bješe 20.000 drama zlatnih i 2000 mina srebra i 67 haljina svećeničkih« (2 Esdr. 7, 70—72). To je bilo mnogo, jer je narod došao iz progonstava vrlo siromašan. I ipak je radosno dao za Božji hram.

Nema sumnje da je ovakovo darivanje Bogu milo. Dozovimo si samo u pamet, kako je Spasitelj pohvalio onu siromašnu udovicu. »I pogledavši gore vidje bogate, gdje među priloge svoje u haznu (hrama). Tada ugleda i jednu siromašnu udovicu, koja je dvije pare

unutra bacila. I reče: Uistinu vam velim, ova je siromašna udovica više unutra bacila nego li svi drugi! Jer svi ovi baciše u prilog Bogu od svojega suviška, a ona od sirotinje svoje metnu sve što je imala sebi za hranu« (Luka 21, 1—4).

Obratno je isto tako sigurno, da se Bog srđi, na ljude škrte, što ne daju za njegove crkve. Strašan primjer o tome nalazimo kod Isaije 3, 16—24: »Još govori Gospod: Što se poniješe kćeri sionske i idu opružena vrata i namigujući očima, sitno koračaju i zvekeću nogama, za to će Gospod učiniti da očelavi tjele kćerima sionskim, i otkrit će Gospod kosu njihovu. U onaj će dan Gospod skinuti s obuće i vezove i mjesečić, nizove i lančice i trepeljike, ukosnike i podveze i pojase i stakalca mirisna i oboce, prstene i počeonike, svećane haljine i ogrtače i prijevjesje i toboce, i ogledala i košuljice i oglavlja i pokrivala. I mjesto mirisa bit će smrad, i mjesto pojasa raspojasina, mjesto pletenica ćela, mjesto širokih skuta pripasana vreća i mjesto ljepote ogorjelina«.

Ne događa li se danas i kod nas, da najviše daju za crkve siromašni ljudi? To znadu najbolje upravitelji gradskih crkvi. A bogataši? Malo koji od njih daje, pa bogatašima tako vazda manjka i novaca i zadovoljstva; bogati su i opet u drugu ruku nijesu. Bog im oduzima nakite, u koje se oni toliko uzdaju i s njima ponose: zadovoljstva nemaju.

Poznavali smo jedno selo, gdje seljaci nijesu htjeli da išta dadu za crkvu; iza rata postadoše još gori; a kad ih je župnik pozvao, neka nabave nova zvona, rekoše, da oni mogu živjeti i umirati i bez zvona. Je li se ipak poboljšalo njihovo stanje uza svu njihovu štednju i veliku radinost? Ni malo, nego ih pobi i suša i pohodi epidemična bolest.

Poradimo dakle svi, da se narod priuči i vazda doprinosi za hram Božji; da neprestano misli, kako će poljepšati stan Božji.

Kako je općenito kod nas gledom na crkve i njihov ures? O tome je progovorio Dr. Ljuba Maraković na euharistijskom kongresu ovako: »Još ćemo istaknuti samo dva dokaza mlitave ili nikakve svijesti o živoj Božjoj nazočnosti među nama. Nisu li boravišta euharistijskog sužnja Ljubavi često zaista sličnija tamnici no slavnoj odaji u koju uvodimo najuzvišenijeg i najmilijeg Gosta i Kralja naših srdaca? Nisu li naše crkve često zapuštene, pune bezvrijedne napirli-tanosti i črčkarija ili opet ledeno prazne i beznadna puste? Nije li krvava ironija, da naši vjernici idući u crkvu sebe kite i omataju dragocjenim nakitima i skupocjenim opravama, a Bogu ne dobacuju ni mrvice od svoga obilja? Ne mislim kod toga na mnoštvo materijalnog blaga, koliko na obilje smisla za ljepotu. Pogledajte naše narodne nošnje i vezove, tikvice i torbe pa sve do posljednje najsitnije stvarčice kojom se služi naš narod, pa ćete vidjeti, koliko je bogat i posljednji naš seljak, a kako je često siromašniji od prosjaka

Gospod Bog u zemlji hrvatskoj! Pa kad bi se i desetina onoga, što se nedjeljom i blagdanom zapije, uložila u opremu hrama Gospodnjega, našla bi se sredstva, da se ovoj želji prave kršćanske revnosti udovolji« (Euhar. kongres, str. 167).

Bogu hvala, nije svugdje ovako. Ima i siromašnih sela, ali tu ipak dobri seljaci nađu i novca i darova, da ukrase dom Gospodnji; ima mnogo župa, gdje uzeše za običaj, da nabave nešto novo za crkvu o svakoj većoj svetkovini Gospodnjoj. Ima dapače mnogo i takovih župa, gdje seljaci žrtvuju i koji dan rada u korist svoje crkve. To je pravo.

Isto je tako i ovo pohvalno: gdje postoje katolička religiozna ili kulturno-socijalna udruženja, tu odrede sami članovi ili članice, da mjesečno paze na čistoću ili ukras naših crkvi. Narod je podigao crkve, pa treba da ih i kiti; to je kao ugovor izmed puka i neba. Što je Bog rekao Israelcima, to vrijedi i nama: »I čuvaj se, da ne zaboraviš Gospoda Boga svoga, bacivši u zaborav zapovijesti njegove i zakone njegove i uredbe njegove, i kad uzjedeš i nasitiš se i dobre kuće načiniš i u njma staneš živjeti, nemoj da se ponese srce tvoje i zaboraviš Gospoda Boga svojega« (5 Mojs. 8, 11—14). Bog prijeđe preko Oseje: »Kad si zaboravio Boga svojega, i ja ću zaboraviti sinove tvoje« (4, 6). Bog nas sve potiče: »Sine moj, ne zaboravi nauke moje, i zapovijesti moje neka hrane srce tvoje, jer će ti donijeti dug život, dobre godine i mir« (Prov. 3, 1—2). Ne zaboravimo: Štogaod dademo za crkve, dajemo Bogu od Božjega; tko Bogu daje, Bog će njega blagosloviti, a »blagoslov Božji obogaćuje« Prov. 10, 22.

Pravo je, da potaknemo druge na boj protiv psovke i kletve, i da svim lijenjivcima i šutljivcima doviknemo: »Efeta!«; no isto je tako nužno, da svakome znancu reknemo: »Efeta, prijatelju! već je vrijeme, da od sna ustanemo i poradimo nešto za hram Gospodnji. Efeta! Otvorimo srce svoje i riznice svoje za dom Boga našega«.

Govorimo lijepo i djelujmo lijepo vječnom Bogu u čast!

A.